

18. august 2009

UKA 2009/37

Inatsisartut suleriaasianni § 32 naapertorlugu aalajangiiffigisassatut siunnersuut imaattoq matumuuna saqummiuppara.

Kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasunut katsorsaavimmik pilersitsinissaq siunertaralugu naalakkersuisut Inatsisartunit peqquneqarnissaannik aalajangiiffigisassatut siunnersuut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit)

Tunnngavilersuut:

Kinguaassiutitigut atornerluisarnerit piffissami kingullermi tusagassiutitigut sammineqarsimaqaat inunnik tamakkuninnga suliaqartunik politikkerinillu peeqataaffigineqartumik. Ataatsimiinnerpassuit, pikkorissartitsinerit, isumasioqatigiinnerit paasititsiniaanerillu tusagassiutitigut saqumilaartinneqarsimapput. Taamaasillunilu kinguaassiutitigut atornerluisarnerup paquminartutut oqaloqatigiissutigineqarsinnaanginnera qaangiukkiartulersimavoq.

Kinguaassiutitigut atornerluisarneq pillugu misissuinerit annertusiartortillugit, pisariaqaleraluttuinnarsimavoq aalajangiisartut periutsinik nutaanik toqqammaveqarlutik aalajangersaasalernissaannik.

Maanna misissuisimanermik nutaamik peqalersimavugut (Kallallit Nunaanni Meeqqat)¹ taassumali takutippaa anaanngortartut pingajorarterutaat kinguaassiutitigut atornerlunneqartarsimasut. Angutit/ataataasut pillugit taamaattumik assilissamik ajoraluartumik takussutissaqanngilagut.

Kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasut qanoq amerlatigisut katsorsarneqarnissaminnik pisariaqartitsinersut siullertut nalunaarsortariaqarpavut. Pinaveersartitsinerit paasititsiniaanerillu aqutigiissallugit naammangilluinnarpoq. Sukumiisumik iluaqutaasussamillu kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasut sullinnissaannut assigiinngitsunik naleqqussakkanillu sulisariaqalergut. Aammattaaq ilanngullugu ilinniartitaanikkut piginnaangorsaanissamillu periarfissanik pilersitsisariaqarpugut piumassutsiminnik ulluinnarnilu suliassanik taamaattunik ilisimasalinnit atorneqartussanik.

Oqarasuaat atorlugu saaffiginnittarfik, inuit namminneq piumassutsiminnik sulinerikkut pilersissimasaat, kinguaassiutitigut innarlerneqarsimasunut tapersersuilluni peqatigiiffiup Tasiorta-p pilersissimasaq, sapaatip akunneranut 4 tiiminik taamaallaat ammasarpoq, naak piffissamik annertunerusumik pisariaqartitsisoqartoq erseraluartoq – paasinarpoq suli annertunerujussuarmik maannangaaq iliuuseqarnissaq pisariaqartoq. Qaammatalunni Tasiorta-p oqarasuaatikkut siunnersuisarnerata atuussimanerani, arnarpasuit anguterpassuillu periarfissaq atorsimavaat. Taassumaannaq takutippaa katsorsartinnissamik pisariaqartitsisut amerlasuujusut.

”Inunnut kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasut annertunngikkaluamik ullumikkut ikiorserneqarsinnaapput – naammangikkaluarpoq, kisialli neqeroorutaalluni.”
naalakkersuisuusimasunit oqaatigineqarpoq, siunnersuummut inatsisartunut ilaasortaasimasunit saqqummiunneqartumut. Ullumikkullu oqaatsit taaku qanoq ataqatigiinnerpat? Innarlerneqarsimasut aliasuuteqangaartut pisortanit ikiorneqarsinnaanertik naatsorsuutigisinnaanerpaat?

Qanoq annertutigisumik pineqartoq ajornartorsiutaanersoq paasisariaqarparput, nunalu tamakkerlugu katsorsaaniissamut iliuuserineqarsinnaasunik siunissaq isigalugu pilersaarummik pisariaqartitsivugut.

Taamaattumik Inuit Ataqtigiit siunnersuutigaarput innarlerneqarsimasunut tapersersuiviutigaluni katsorsaaviliornissaq aallartisarneqassasoq.

Innarlerneqarsimasunut katsorsaaviup ilaatigut siunertarissavaa:

- Kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasut ilaqutaasalu meeraanermi atonerlunneqarnerup kingunerinik aniguniaanermi nukittorsarnissaannullu ikiuunnissaq.
- Kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasut ilaqutaasalu ajornartorsiutiminnik, misilittakkaminnik katsorsarnerminillu misilittakkaminnik siunissamullu neriuutiminnik isummersoqatiiiiffissaannik pilersitsinissaq.
- Kinguaassiutitigut atonerlunneqarsimasut, ilaqutaasalu kiisalu eqqugaasunik sullissisut ilinniarsimasut, iliuuseqarsinnaanermut katsorsaanermullu periarfissat pillugit ilitsersorneqartarnissaat siunnersorneqartarnissaallu qularnaassallugu.
- Ilisimasanik misilittakkanillu katersuiviussalluni.
- Pingaaruteqarlunnarportaaq piumasarissallugu, katsorsaavimmi sulisunit ilinniarsimasunit taamaallaat katsorsaasoqartarnissaa.

Taaneqartut siunertaliunneqarsinnaasut tassaapput isummanik aallerfiusinnaasut, upperaaput isumasioqatigiilluarnitsigut nunatsinni pisariaqartitsineq naapertorlugu periutsinik pitsaanerpaanik tulluurtunillu nassaarsinnaasugut.

Neriuutigaara Inatsisartut soqtiginnillutik oqallilluassasut ataatsimoorlutalu ajornartorsiummut tamatta pisussaaffigisatsinnut aaqqiissutissanik nassaarumaartugut.

¹ Tabeli atuakkiamit "Kalaallit Nunaanni Meeqqat" tigusaq:

TABELI 6.3

Nunap ilaani assigiinngitsuni anaanaasut meeraallutik kinguaassiutitigut atorneqarnerannut amerlassusaat, ilaqutariit atugarisaasa nalilerneqarnerannut agguataarlugit. Procentinngorlugit.

	<i>Avannaani</i>	<i>Qeq. Tunuata eqqaani</i>	<i>Kitaani</i>	<i>Kujataani</i>	<i>Tunumi</i>
<i>Ilaqutariit pitsaasumik atugaqartut</i>	33	41	21	25	39
<i>Ilaqutariit akunnattumik atugaqartut</i>	40	49	39	42	38
<i>Ilaqutariit sanngiiff. atugaqartut</i>	48	50	40	44	25
<i>Ilaqutariit tamarmik amerlassusiat</i>	38	44	27	30	36
<i>Amerlassusiat</i>	131	215	423	120	64